

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

معاونت آموزش

اداره امتحانات کتبی

بسمه تعالی

امتحانات پایان سال - خرداد ۱۳۹۰

پاسخنامه

پایه :	۵	موضوع :	فقه ۴
تاریخ :	۹۰/۳/۲۱	ساعت :	۱۸

نام کتاب: شرح لمعه، از کتاب النکاح از «هنا مسائل» تا پایان کتاب نکاح

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سوال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه، به سوال آخر نمره داده نمی شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی:

۱. کدام گزینه صحیح است؟ ب ۱۶۶

أ. یصحّ اشتراط الخيار فی الصداق والعقد

ج. لا یصحّ اشتراط الخيار فی الصداق والعقد

ب. یصحّ اشتراط الخيار فی الصداق دون العقد

د. لا یصحّ اشتراط الخيار فی الصداق ولكن یصحّ فی العقد

۲. من تزوّج امرأة فی عدّتها بآئنة كانت أو رجعیة و جهل العدة أو التحريم ج ۲۰۷

أ. بطل العقد وحرمت علیه مطلقاً

ب. لا یبطل العقد ولا تحرم علیه مطلقاً

ج. بطل العقد وحرمت علیه إن دخل بها

د. لا یبطل العقد ولا تحرم علیه إن لم یدخل بها

۳. عدّة المتعة فی المسترابة مع الدخول إذا انقضت مدّتها أو وهبها ب ۲۴۵

أ. حیضتان

ب. خمسة وأربعون يوماً

د. شهرین خمسة أيام

ج. قرآن

۴. كلّ ما شرطاه الحکمان على الزوجین یلزم الف ۳۱۱

أ. إذا كان سائغاً شرعاً وإن لم یرض به الزوجان

ب. إذا رضی به الزوجان ولو لم یکن سائغاً

ج. إذا كان سائغاً ورضی به الزوجان

د. وإن لم یکن سائغاً ولم یرض به الزوجان

تشریحی:

* لو زوّجها الأخوان برجلین فالعقد للسابق منهما إن كانا وکیلین وإلاّ فلتتخیر ما شئت فإن اقترنا بطلاّ إن كان کلّ منهما وکیلاً وإلاّ صحّ عقد الوکیل منهما.

۱. ضمن توضیح عبارت، دلیل «بطلان» و «صحّت» را بنویسید. ۱۸۱

اگر دو برادر، خواهر خودشان را به دو مرد تزویج کنند، عقد مزوّج سابق در صورت وکیل بودن هر دو برادر صحیح خواهد بود و در صورت عدم وکالت، حق انتخاب با خواهر است. و در صورت همزمانی دو تزویج، در فرض وکالت دو برادر هر دو عقد باطل است و در فرضی که تنها یکی از برادرها وکیل باشد، تنها عقد او صحیح خواهد بود.

دلیل بطلان: استحالة ترجیح و جمع. دلیل صحّت: بطلان عقد فضولی در تعارض با عقد صحیح.

۲. فرع‌های زیر را در قالب مثال توضیح داده، آنها را تعلیل نمایید. ۱۹۴

أ. ینکح إخوة المرتضع نسباً فی إخوته رضاعاً:

ج. برادران و خواهران نسبی مرتضع با برادران و خواهران رضاعی‌اش می‌توانند نکاح

کنند. تعلیل: إذ لا أخوة بینهم وإنما هم إخوة أخیهم.

ب. لو لحق الرضاع العقد حرّم کالسابق:

ج. اگر زید با هند عقد ببندد و سپس مادر زید مثلاً هند صغیره را شیر دهد این رضاع لاحق

باعث بطلان عقد سابق می‌شود. تعلیل: یحرم من الرضاع (چه لاحق چه سابق) ما یحرم

بالنسب.

* إذا طَلَّق ذو النصاب رجعيًّا لم يجز له التزويج دائماً حتَّى تخرج المطلَّقة من العدة وكذا لا يجوز له تزويج الأخت. ٢١٥

٣. عبارت را توضیح داده، دلیل «لم يجز» و «لا يجوز» را بیان نمایید.

اگر کسی که تعداد زوجات او به حدّ نصاب رسیده و شرعاً حقّ افزایش ندارد، یک یا چند نفر از زن‌های خود را طلاق رجعی دهد، نمی‌تواند قبل از اینکه مطلقه از عده خارج شود زوجه دائمی جدیدی اختیار کند، چنان که حق تزویج دائمی یا موقت با خواهر زن مطلقه رجعی را ندارد. دلیل لم يجز: نکاح دایم در زمان عده به مزله تجاوز از نصاب است که حرام است. دلیل لا يجوز: لآنّه حينئذ يكون جامعاً بين الأختين وهو حرام.

٤. در باب نکاح متعه، دو فرع زیر را توضیح دهید. ٢٣٨ و ٢٤١

أ. لو أَخَلَّت بشيء من المدة قاصها: ج. اگر زن در نکاح متعه به بخشی از زمان خلل وارد کرد و ابا نمود از تسلیم و تمکین، زوج به

نسبت مدّت فوت شده، از مهر کم می‌کند.

ب. يجوز العزل عنها وإن لم يشترط ذلك في متن العقد لأنّ الغرض الأصلي منه الاستمتاع:

ج. در نکاح موقت هر چند شرط عزل (بیرون ریختن منی) در متن عقد نشده باشد، زوج حق عزل دارد؛ چون فلسفه متعه، لذت بردن است نه دوام نسل؛ بنابراین منافاتی با عزل ندارد.

٥. «تفویض بضع» و «تفویض مهر» را توضیح داده، حکم شرعی آن دو را ذکر نمایید. ٢٦٨ و ٢٧٠

تفویض بضع: عقد دایم بدون ذکر مهر: بأن تقول زوجتك نفسي فيقول قبلت. حکم شرعی: صحّت.

تفویض مهر: واگذاری تقدیر مهر به یکی از آن دو: بأن تقول زوجتك على أن تفرض من المهر ما شئت أو ما شئت. حکم شرعی: صحّت.

٦. مستقرّات مهر را ذکر کرده، حکم تصرف زوجه در مهر قبل از تقابض را همراه با دلیل آن بیان کنید. ٢٧١

١. دخول؛ ٢. ارتداد فطری زوج؛ ٣. مرگ زوج؛ ٤. مرگ زوجه؛

زوجه قبل از قبض حق تصرف در مهر دارد؛ زیرا در عقد نکاح قبض در ملکیت زوجه نسبت به مهریه نقشی ندارد.

٧. آیا در صورت ثبوت عیب و سپس فسخ نکاح توسط زوج، زوجه مستحقّ مهر است؟ در فرض استحقاق، میزان حقّ چقدر است؟ (نظر

شهیدین) ٢٩٥

فسخ: ١. قبل از دخول: أ. عیب، عنه است: زن استحقاق نصف مهر المسمی را دارد. ب. عیب‌های دیگر: زن استحقاق هیچ مهری ندارد. ٢. بعد از

دخول: زن استحقاق تمام مهر المسمی را دارد.

* ولا يصحّ الاعتياض عن القسم بشيء من المال فيجب عليها ردّ العوض ويجب عليه القضاء. ٣٠٦

٨. عبارت فوق را توضیح دهید.

توضیح: زوج حق ندارد به جای قسم، مالی را به زن عوض دهد و چنانچه این عوض را داد بر زن واجب است آن را به زوج برگرداند و بر مرد هم لازم است شب فوت شده را نسبت به آن زن قضا نموده و همخوابی ترک شده را جبران نماید.

٩. حکم عقد و مهر هریک از زوج و زوجه وثنی را بر فرض اسلام آوردن یکی از آن دو بیان فرمایید. ٢٢٣-٢٢٤

اگر یکی از زوجین قبل از دخول، اسلام بیاورد، عقد مطلقاً باطل خواهد بود و اگر یکی از آن دو بعد از دخول، اسلام بیاورد، متوقف بر انقضای عده است که اگر عده منقضی شد و دیگری اسلام نیاورد، کشف می‌شود که عقد از حین اسلام باطل بوده است. و اگر دیگری هم در عده اسلام آورد زوجیت استمرار خواهد یافت.

اگر زوج قبل از دخول، اسلام بیاورد، نصف مهر بر او واجب خواهد بود البته به نظر شهید ثانی (ره) تمام مهر بر او واجب است و اگر زوجه اسلام بیاورد مهریه کلاً ساقط خواهد شد، و بعد از دخول، مهر زوج مستقرّ است مطلقاً.